‘Ik word boos als bio-landbouw gepresenteerd wordt als duurzaam’
NRC, 06-10-2025

Het interview over de potentie van biologische landbouw, in de NRC van maandag 6 oktober, riep heel veel reacties op, positieve en negatieve. Ik werd positief getroffen door de reactie van een biologische tuinder, die de noodzaak van het doorbreken van polarisatie onderstreept en bruggenbouwers koestert. Ik doe mijn best!

In die context wil ik toch even noemen dat veel mensen vragen om referenties, om bewijsstukken, terwijl degenen die suggereren dat ik lobby voor de voedingsindustrie geen moeite doen dat te bewijzen.

Eerst zal ik nu op twee door enkelen genoemde kwesties ingaan, dan op de twee meest frequente protesten.

Ik zou vergeten hebben dat zonder kunstmest plantensoorten als klaver gratis stikstof uit de lucht halen. Vastleggen van stikstof door de zogenaamde vlinderbloemigen is een proces dat ik veel bestudeerde, zowel de vlinderbloemigen in weiden als op akkers. In publicaties laat ik zien dat je pas echt profijt van die planten hebt als je met fosfaat kunstmest bemest. En dat je zelfs dan er geen wonderen van mag verwachten. Wie interesse heeft stuur ik de publicatie *“Legumes, when and where an option? No panacea for poor tropical West African soils and expensive fertilisers*.”

Het gevaar van pesticidegebruik wil ik absoluut niet bagatelliseren. Ik ben bang dat een ziekte als Parkinson inderdaad door overmatig en onvoorzichtig gebruik van bepaalde pesticiden veel meer voorkomt dan vroeger. Maar toch, waar ik lang woonde en werkte, in landen met een gemiddelde levensduur verwachting -land afhankelijk- tussen de 50 en 65 jaar, zouden boeren en consumenten blij zijn met onze intensieve landbouw. Graag maak ik onderscheid tussen kunstmest en pesticiden. Voor beiden pleit ik voor optimaal gebruik, niet maximaal! En voor pesticiden voeg ik altijd toe dat onderzoek gefinancierd moet worden om waar mogelijk pesticiden te vervangen door biologische alternatieven. Daarbij is het goed om je te realiseren dat momenteel, bij slechts 5% biologische boeren en 95% gangbare, het biologisch boeren sterk mee profiteert van het pesticidegebruik van het gangbare. Zo is het bij menselijke ziektes voldoende wanneer 95% van de bevolking gevaccineerd is.

Mijn stelling dat de opbrengst van biologische landbouw uiteindelijk maar een kwart is van die van de gangbare landbouw gaat uit van de situatie dat er naast biologische landbouw geen gangbare landbouw bestaat. De situatie waarbij geen enkele boer kunstmest en pesticiden gebruikt. Voor één derde van de mestbehoefte leunt biologische landbouw op de gangbare veehouderij. Daarbij wordt geprofiteerd van overmatig fosfaat gebruik in het verleden, van de stikstof die vooral door de gangbare veehouderij uit de lucht op ons regent, en van het pesticidegebruik door de gangbare landbouw, die het risico van ziekten en plagen laag houdt. Ook wordt in biologische veehouderij nog al eens stro van buiten aangevoerd.

Het grote belang van kunstmest voor de wereldvoedselvoorziening, werd goed verwoord door Olivier Honnay, een professor uit Leuven, in zijn heldere presentatie “Lessen voor de XXIste eeuw: Uitdagingen voor het verduurzamen van het mondiale voedselsysteem”.

Tenslotte de rol van dierlijke mest en compost, cruciaal voor een levende bodem. Nergens zeg ik dat kunstmest in plaats moet komen van dierlijke mest. Al een jaar of dertig hamer ik er op dat niet alleen het gewas maar ook de bodem verzorgd moet worden. Of Bernard Vanlauwe of ik was waarschijnlijk de eerste -wereldwijd- die het had over “gebruik van kunstmest in de context van geïntegreerd bodemvruchtbaarheid beheer”. Gebruik kunstmest altijd samen met bodemverbeteraars!
Maar, inderdaad, de productie van kunstmest gaat gepaard met een serieuze uitstoot van CO_2 . Goed je daarbij te realiseren dat dankzij kunstmest gewassen wereldwijd jaarlijks vier maal meer CO_2 vastleggen dan ze zonder kunstmest zouden doen.

Dat is mijn korte antwoord aan mensen die problemen hadden met mijn interview. Wie studies en referenties achter dit antwoord wil kennen, ga naar mijn website AgroBioAfrica (www.henkbreman.com). Op de pagina Welkom van de website kun je trouwens doorklikken naar de oorspronkelijke versie van het interview, die ingekort werd door de krant. Daarbij viel mijn visie op de veehouderij weg. Henk Breman, Olst14-10-2025